

# FORMULAZIO ORGANIKOA

## 3.-DERIBATU OXIGENATUAK

### 3.1.-ALKOHOLAK (R-OH (R: ALKILOAK, ARILOAK) ;-OL )

Hidrogenoaren ordez -OH taldea sartzen da . -OH horrek ezin du sartu asetu gabeko karbono batean, hidrokarburo aromatikoa ez bada.  
Alkoholak izendatzeko -OLA atzizkia erabiltzen da.

$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{OH}$  Propan-1-ola / 1-Propanola

$\text{CH}_2=\text{CH-CHOH-CH}_2\text{OH}$  But-3-eno-1,2-diol / 3-Buteno-1,2-diol

KATE NAGUSIA ZENBATZEKO

-C-OH

= ; ≡

LEHENTASUNA

ERRADIKALAK. -R (ALKILOA, ARILOA);

-X (HALOGENOA)

**IZENDATZEKO:** ERRADIKALAK  
ORDEN ALFABETIKOAN GERO  
LOTURA ANIZKOITZAK KATEA  
NAGUSIAREN IZENAREN  
ALDAMENEAN ETA GERO  
ALKOHOLA(-OLA) bere  
LEKUTZAILAREKIN.

### 3.2.- ETERRAK R-O-R\*; R ETA R\* ALKILOAK, ARILOAK)

Bi kate karbonatu lotzen dira oxigeno batekin.

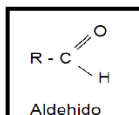
Kate karbonatuak erradikalak bezala kontsideratzen dira.

**IZENDATZEKO :** Kate karbonatuak -il atzizkiarekin eta orden alfabetikoa **AMAIERAN ETERRA.**

$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-O-CH}_3$  Etil metil eterra

$\text{CH}_3\text{-O-CH}_3$  Dimetil eterra

### 3.3-ALDEHIDOAK (-ALA)



**R-CHO (-ala)**

Oxigeno atomo batek izkinako karbono baten bi hidrogeno ordezkatzen ditu.  
Izendatzeko **-ALA** atzizkia erabiltzen da .

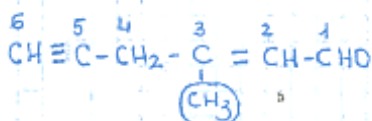
**\*Kate nagusiaren lehenengo karbonoa beti aldehidoarena**

**da. Lekutzailea ez da beharrezkoa** kate nagusian aldehidoaren karbonoa **beti 1. karbonoa delako.**

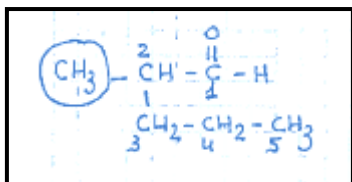
$\text{CH}_3\text{-CH}_2\text{-CH}_2\text{-CHO}$  Butanala

$\text{CH}_2=\text{CH-CH}_2\text{-CHO}$  But-3-enala/ 3-Butenala

$\text{OHC-CH-CHO}$  Propanodiala



3-metilhex-2-en-5-inala/ 3-metil-2- hexen-5-inala



2-metilpentanala

**Lehentasuna katea zenbatzeko**

↑-CHO

= ; ≡

**ERRADIKALAK:** -R (ALKILOA, ARILOA); -X (HALOGENOA)

**Izena jartzeko**

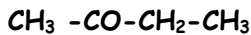
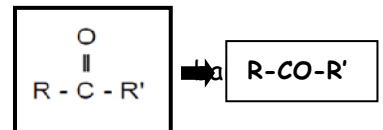
Erradikalak +kate nagusia+lotura anizkoitzen lekutzaileak eta atzizkiak(= eta gero ≡) eta amaieran **-ALA** atzizkia bere lekutzailearekin.

# FORMULAZIO ORGANIKOA

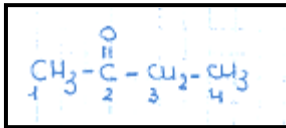
## 3.4. -ZETONAK (-ONA)

Aldehidoen antzekoak dira, baina **oxigenoa** ez da sartzen kate nagusiaren izkinako karbono batean, **tarteko karbono** batean. Izendatzeko **-ONA** atzizkia erabiltzen da. **Lekutzailerik txikienak zetonarentzat.**

R,R' kate karbonatuak dira



Butan-2-ona/2-butanoa



Butan-2-ona



Ziklopent-2-enoa /  
Ziklo-2-pentenoa

### Lehentasuna katea zenbatzeko

R-CO-R' zetona

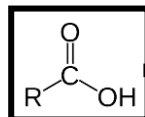
= ; ≡

-R (ALKILOA, ARILOA); -X HALOGENOA)

### Izena jartzeko

Erradikalak +kate nagusia+lotura anizkoitzen lekutzailerik eta atzizkiak (= eta gero ≡) eta bukatzeko zetona (-ONA) bere lokalizatzailearekin.

## 3.5. -AZIDOAK ( R-COOH ; -oikoa)

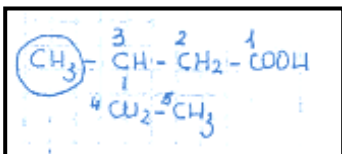


R-COOH

R kate karbonatu bat da

Izkinan dagoen karbono batek hidrogeno guztiak galtzen ditu, eta bere ordez oxigeno bat (=O) eta hidroxilo (-OH) bat sartzen dira. **Kate nagusian lehenengo karbonoa azidoarena izango da.**

Izendatzean, aurretik **AZIDO** hitza eta **-OIKOA** atzizkia jarri behar da.



Azido 3-metilpentanoikoa

### Lehentasuna katea zenbatzeko

-COOH

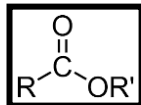
= ; ≡

-R (ALKILOA); -X (HALOGENOA)

### Izena jartzeko

**AZIDO** Erradikalak +kate nagusia+lotura anizkoitzen lekutzailerik eta atzizkiak (= eta gero ≡) eta bukatzeko **-OIKOA**

## 3.6. -ESTERRAK (-OATOA)

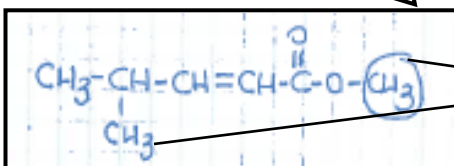
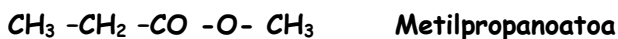


R-COO-R'

Azidoak hidroxilo taldean duen H galdu eta bere ordez erradikal bat (-R' kate karbonatua) sartzen da.

\* **Kate nagusian lehenengo karbonoa esterrarena da.**

R,R' kate karbonatuak dira



Metil4-metil pent-2-enoatoa

### Lehentasuna katea zenbatzeko

-COOR

= ; ≡

-R (ALKILOA, ariloa); -X (HALOGENOA)

### Izena jartzeko

O-arekin lotuta dagoen katea karbonatuaren izena -ilo, gero katea nagusiaren erradikalak+kate nagusia+lotura anizkoitzen lekutzailerik eta atzizkiak eta bukatzeko **-OATOA.**